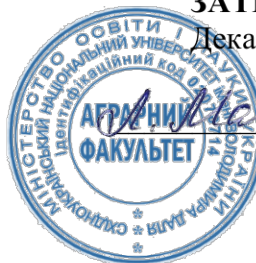

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра здоров'я тварин і екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

Лілія МАРТИНЕЦЬ
29 листопада 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Анатомія тварин»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

магістр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний	21 «Ветеринарна медицина»	211 Ветеринарна медицина	Ветеринарна медицина

Розробники: Івлева Оксана Вікторівна, к.вет.н., доцент кафедри здоров'я тварин і екології

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії):

Кафедра здоров'я тварин і екології

(назва кафедри)

Протокол № 2 від 18 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри (голова предметної комісії):

_____ (підпис)

Пархоменко
Л.І.

_____ (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Аграрного

(назва факультету)

Протокол № від 20 р.

Голова методичної комісії:

_____ (підпис)

Олексій
ОВЧАРЕНКО

_____ (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Аграрного

(назва факультету)

Протокол № 11 від 17 листопада 20 23 р.

Голова методичної комісії:

_____ (підпис)

Овчаренко
О. А.

_____ (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни Анатомія тварин складена відповідно до освітньої програми підготовки магістра галузі знань 21 Ветеринарна медицина формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни – «Анатомія тварин»: вивчення анатомії методом препарування анатомічних препаратів свійських тварин виробляє у студентів вміння знаходити окремі органи та їх частини, як при патологічних розтинах тварин, що загинули, так і на живих тварин при проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій і хірургічних втручань.

Завдання вивчення дисципліни:

– забезпечення студентів теоретичними і практичними знаннями про принципи будови, функції, походження і розвиток в онтогенезі та філогенезі органів, їх систем та апаратів тіл домашніх тварин, які необхідні для послідуочого вивчення інших дисциплін спеціальності та роботи лікаря ветеринарної медицини..

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що передують: Анатомія свійських тварин, Ветеринарна мікробіологія та імунологія, Паразитологія та інвазійні хвороби тварин

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма навчання
Кількість кредитів - <u>10</u>	Галузь знань <u>21 Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>211 Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва) Освітня програма <u>211 Ветеринарна медицина</u> (назва)	<u>обов'язкова</u>	
Змістових модулів	Рівень вищої освіти: перший/<u>другий</u>/третій Ступінь освіти: бакалавр/<u>магістр</u>/доктор філософії	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 300		1-2	
		Семестр	
		2,3	
		Лекції	
		46 год.	год.
		Практичні	
		год.	год.
		Лабораторні	
		50 год.	год.
	Самостійна робота		
	204 год.	год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -2,9 самостійної роботи здобувача -6,2		Форма контролю: залік/екзамен	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ

Тема 1. Тема 1. Вступ до дисципліни: Анатомія як наука і її місце серед інших біологічних дисциплін. Історія розвитку анатомії як науки. Організм як цілісна відкрита система. Поняття про філогенез і онтогенез, їх основні

закономірності. Тканини та їх види. Орган, система органів, організм.

Тема 2. Анатомічні терміни. Будова хребця.

Тема 3. Загальна морфофункціональна характеристика будови і розвитку скелета, м'язів, фасцій та інших допоміжних органів, що забезпечують рух і подолання сил земного тяжіння. Значення апарату руху для життєдіяльності організму. Загальна характеристика скелета, його будова та поділ на відділи. Роль кістяки в життєзабезпеченні організму. Розвиток осьового скелета свійських тварин в онто-і філогенезі. Стадії розвитку осьового скелета – сполучнотканинна, хрящова, кісткова

Тема 4. Осьовий скелет

Тема 5. Скелет голови (череп)

Тема 6. Скелет кінцівок.

Тема 7. З'єднання кісток скелета, їх морфологічна і функціональна характеристика.

Тема 8. Мієлогія.

Тема 9. Система органів шкірного покриву

Тема 10. Апарат травлення

Тема 11. Апарат дихання

Тема 12. Органи сечовиділення

Тема 13. Органи розмноження

Тема 14. Серцево-судинна система

Тема 15. Лімфатична система

Тема 16. Органи кровотворення та імунного захисту

Тема 17. Залози внутрішньої секреції

Тема 18. Нервова система

Тема 19. Органи чуття

Тема 20. Особливості будови тіла свійської птиці

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		о	л	п	лаб		с.р.	л	п	лаб
МОДУЛЬ 1. АПАРАТ РУХУ										
Тема 1. Вступ до дисципліни	8	2	-	2	4	-	-	-	-	-
Тема 2. Анатомічні терміни. Будова хребця	21	4	-	2	15	-	-	-	-	-
Тема 3. Загальна морфофункціональна характеристика будови і розвитку скелета, м'язів, фасцій та інших допоміжних органів, що забезпечують рух і подолання сил земного тяжіння.	19	2	-	2	15	-	-	-	-	-
Тема 4. Осьовий скелет	23	4	-	4	15	-	-	-	-	-
Тема 5. Скелет голови (череп)	23	4	-	4	15	-	-	-	-	-
Тема 6. Скелет кінцівок.	23	4	-	4	15	-	-	-	-	-
Тема 7. З'єднання кісток скелета, їх морфологічна і функціональна характеристика	19	2	-	2	15	-	-	-	-	-
Тема 8. Мієлогія.	25	4	-	6	15	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	161	26		26	109					
МОДУЛЬ 2. ДЕРМАТОЛОГІЯ										
Тема 9. Система органів шкірного покриву	19	2	-	2	15	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	19	2	-	2	15					
МОДУЛЬ 3. СПЛАНХНОЛОГІЯ										
Тема 10. Апарат травлення.	11	2	-	2	7	-	-	-	-	-
Тема 11. Апарат дихання	11	2	-	2	7	-	-	-	-	-
Тема 12. Органи сечовиділення	11	2	-	2	7	-	-	-	-	-
Тема 13. Органи розмноження	11	2	-	2	7	-	-	-	-	-
Разом за модулем 3	44	8		8	28					
МОДУЛЬ 4. АНГІОЛОГІЯ										
Тема 14. Серцево-судинна система.	11	2	-	2	7	-	-	-	-	-
Тема 15. Лімфатична система.	9	-	-	2	7	-	-	-	-	-
Тема 16. Органи кровотворення та імунного захисту.	11	2		2	7					

Тема 17. Залози внутрішньої секреції	9	-		2	7					
Разом за модулем 4	40	4		8	28					
МОДУЛЬ 5. НЕЙРОЛОГІЯ І ЕСТЕЗІОЛОГІЯ										
Тема 18. Нервова система	11	2		2	7					
Тема 19. Органи чуття	11	2		2	7					
Разом за модулем 5	22	4		4	14					
МОДУЛЬ 6. АНАТОМІЯ СВІЙСЬКОЇ ПТИЦІ										
Тема 20. Особливості будови тіла свійської птиці	14	2		2	10					
Разом за модулем 6	14	2		2	10					
Усього	300	46	-	50	204	-	-	-	-	-

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Техніка безпеки на лабораторних заняттях в умовах кафедри анатомії. Анатомічні терміни. Будова хребця.	2
2.	Будова грудного відділу хребта	2
3.	Будова поперекового відділу скелета.	2
4.	Будова скелета шиї	2
5.	Будова крижового та хвостового відділів скелета.	2
6.	Будова потиличної та клиноподібної кісток череп. Лобова, тім'яна, міжтім'яна та решітчаста кістки.	2
7.	Піднебінна, крилоподібна, нижньощелепна кістки, леміш та під'язиковий скелет.	2
8.	Кістки пояса грудної і тазової кінцівок.	2
9.	З'єднання осьового скелета. З'єднання кісток грудної кінцівки. З'єднання кісток тазової кінцівки.	2
10.	Шкірні м'язи, поверхнева і глибока фасції. Підшкірні і підфасціальні сумки.	2
11.	М'язи пояса грудної кінцівки.	2
12.	М'язи грудної стінки (респіраторні).	2
13.	Дорсальні м'язи хребта. Вентральні м'язи хребта..	2
14.	М'язи голови (жувальні та мімічні).	2
15.	М'язи плечового та ліктьового суглобів.	2

16.	Стінки ротової порожнини та її залози. Органи власне ротової порожнини. Язик та під'язиковий простір. М'язи язика, під'язикового скелета та міжщелепного простору. Зуби свійських тварин	2
17.	Будова осердя, серця, кровоносні судини серця.	2
18.	Органи дихання.	2
19.	Органи виділення.	2
20.	Органи розмноження самок.	2
21.	Органи розмноження самців свійських тварин.	2
22.	Венозна система. Лімфатична система, особливості будови, складові лімфатичної системи	2
23.	Спинний мозок та його оболонки. Зовнішній рельєф головного мозку та його оболонки.	2
24.	Нерви шиї, грудної та черевної стінок. Нерви, нервові вузли, сплетення грудної та черевної порожнин. Плечове нервово сплетення та нерви, що від нього відходять, ділянки їх іннервації. Попереково-крижове нервово сплетення та нерви, що від нього відходять, ділянки їх іннервації.	2
25.	Особливості будови скелета та м'язів птахів	2
Разом:		50

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до дисципліни	4
2.	Анатомічні терміни. Будова хребця	15
3.	Загальна морфофункціональна характеристика будови і розвитку скелета, м'язів, фасцій та інших допоміжних органів, що забезпечують рух і подолання сил земного тяжіння.	15
4.	Осьовий скелет	15
5.	Скелет голови (череп)	15
6.	Скелет кінцівок.	15
7.	З'єднання кісток скелета, їх морфологічна і функціональна характеристика	15
8.	Міологія.	15
9.	Система органів шкірного покриву	15
10.	Апарат травлення.	7
11.	Апарат дихання	7
12.	Органи сечовиділення	7
13.	Органи розмноження	7
14.	Серцево-судинна система.	7
15.	Лімфатична система.	7

16.	Органи кровотворення та імунного захисту.	7
17.	Залози внутрішньої секреції	7
18.	Нервова система	7
19.	Органи чуття	7
20.	Особливості будови тіла свійської птиці	10
	Разом:	204

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.
7. Презентація за темою.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції та практичні заняття відбуваються з демонстрацією таблиць, кодопосібників та мультимедійних презентацій. На практичних заняттях використовуються довідникова література.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Методи усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування.

Полікритеріальна оцінка поточної роботи здобувачів вищої освіти: рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях; активність під час обговорення питань, що винесені на заняття; результати виконання практичних завдань та письмових робіт; тест-контроль під час аудиторних занять; результати самостійного опрацювання теми чи окремих питань, усні відповіді на поставлені питання.

Підсумковий контроль – залік, екзамен.

Таблиця 5.1 - Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності «211 Ветеринарна медицина», освітньої програми «Ветеринарна медицина»

1-й семестр									Семестровий контроль	Сума
Модуль 1								Модуль 2		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	залік	
4	7	7	7	7	7	7	7	7	40	100

2-й семестр										Семестровий контроль	Сума	
Модуль 3			Модуль 4				Модуль 5		Модуль 6			
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	екзамен	
5	6	5	6	5	6	5	6	5	6	5	40	100

Таблиця 5.2 – Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт			
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна відповідь
ПРН 1	+	+	+	+
ПРН 4	+			
ПРН 19		+	+	+

Критерії оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Вимоги
90 – 100	A	<u>Знати</u> і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій. Знати та розуміти предметну галузь та професію. <u>Вміти</u> : встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів професійної діяльності абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати; приймати обґрунтовані рішення
82 – 89	B	<u>Знати</u> і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій. <u>Вміти</u> : встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів професійної діяльності, мислити, аналізувати та приймати обґрунтовані рішення
74 – 81	C	<u>Знати</u> та розуміти предметну галузь та професію. <u>Вміти</u> : використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
64 – 73	D	<u>Знати</u> та розуміти предметну галузь та професію. <u>Вміти</u> використовувати інструментарій, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності..
60 – 63	E	<u>Знати</u> : розуміти предметну галузь та професію <u>Вміти</u> використовувати інструментарій, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності..
35 – 59	Fx	<u>Знати</u> : відсутність знань <u>Вміти</u> : відсутність знань
0 – 34	F	<u>Знати</u> : відсутність знань <u>Вміти</u> : відсутність знань

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення дисципліни включає:

- 1) Навчальну програму дисципліни
- 2) Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни

програма у навчальному середовищі MOODLE, програма «PHYSIOLOGY SIMULATORS».

3) Опорний конспект лекцій.

4) Пакет контрольних завдань для самоконтролю знань студентів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Рудик С.К., павловський Ю.О., Криштофорова Б.В. та ін. /За ред. Рудика С.К./ Анатомія свійських тварин. – Київ. – Аграрна освіта, 2001. – 575 с.
2. Гіммельрейх Г.А, Абелянц Г.С., Осінський П.О., Рудик С.К., Левчук В.С., Хомич В.Т. Анатомія свійських тварин. Практикум з препаруванням. //Київ, “Аграрна освіта”. – 2000.
3. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин Т.1.Остеологія., Київ, “Аграрна освіта”. – 2000.

Допоміжна література

1. Жеденов В.Н. Анатомия домашних животных. // М.: “Висшая школа”. – 1965.
2. Шмальгаузен И.И. Основы сравнительной анатомии позвоночных. // М.: Гиз. – 1947.
3. Попеско П. Атлас топографической анатомии сельскохозяйственных животных. // 1978
4. Гіммельрейх Г.А. Локомоторный аппарат домашних животных как целое в статике и динамике. // м. Київ, УСХА. – 1980.
5. Гіммельрейх.Г. А. Границы и отделы глотки быка домашнего // Науч. труды УСХА. – 1975., В. 156, Т.1, С. 95-102.
6. Гіммельрейх Г.А. Мышечный аппарат глотки быка домашнего. // Научн. труды УСХА. – В. 91,Т. 1, С.104-116, В. 118, Т. 2, С. 115-124.
7. Абелянц Г.С. Типы колінного суглоба ссавців. // Наук. праці. вет. ф-та. – 1959. – Т. XIV. – С. 153-154.
8. Гіммельрейх Г.А. Морфологічні особливості хребетного стовпа у тварин з різним способом пересування. // Наук. праці вет. ф-ту/ – 1959. - Т. XIV. – С.161-167.
9. Рудик С. К. Подъязыковый аппарат парнокопытных // К., 1999. – 59с.
10. Рудик С.К. Строение скелета подъязычного аппарата млекопитающих. // К., 1999. – 55 с.
11. Левчук В.С. Зміни форми потиличної кістки свійських тварин в онтогенезі. // Наук. праці УСГА, 1971. – Вип. 41. – С.134-138.
12. Левчук В.С. Розвиток лицевого черепа свійської свині в онтогенезі // Наук. праці УСГА, 1971. – Вип. 41, С.139-142.
13. Каминский А.Б. Возрастные изменения строения мягкого и твердого неба у быка домашнего. // 1975-1977. Научн. тр. УСХА, вып.118, Т.2, С. 125-129; Вып.190. – С. 42-44.
14. Каминский А.Б. Рост застенных слюнных желез у крупного рогатого скота. // Научн. тр. УСХА, 1975. - В.156. – Т.1. – С. 106-109.
15. Хомич В.Т. Гіммельрейх Г.О. Пути оттока лимфы от слизистой оболочки глотки и лимфатического кольца, у быка домашнего. // Научн. тр. УСХА, 1978. – В. 215. - С. 42- 45.
16. Хомич В.Т. Пути оттока лимфы от слизистой оболочки лимфатического кольца у быка домашнего. // Научн.тр. УСХА, 1977. – В.190. –С.109- 112.
17. Шмальгаузен И.И. Происхождение позвоночных. 1964.
18. Гіммельрейх Г.А. Череп домашних млекопитающих и его развитие в отно- и филогенезе. // Киев, УСХА. – 1982.
19. Хомич В.Т., Рудик С.К., Левчук В.С., та ін. Морфологія сільськогосподарських тварин // Київ „Вища освіта”. – 2003.